

*Стодольська Людмила Миколаївна,
вчитель світової літератури
Славутицької ЗОШ I-III ступенів №4*

Тема: Яким буває світ дитинства (за романом Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста»)

Мета: дослідити, як автор змальовує долю головного героя роману залежно від того, в які умови він потрапляє, формувати навички аналізу тексту, виховувати почуття справедливості, спонукати до добрих вчинків.

Обладнання: презентація, підручник, портрет письменника.

«Май серце, май душу, і будеш людиною у всі часи»
Д.Фонвізін

Хід уроку:

I. Мотивація навчальної діяльності.

1. Слово вчителя. Монолог «Відповідальність матері».

Вірш «Я мама...»

Я – мама. Это много или мало?

Я – мама. Это счастье или крест?

И невозможно все начать сначала,

И я молюсь теперь за то, что есть:

За плач ночной, за молоко, пеленки,

За первый шаг, за первые слова.

За всех детей. За каждого ребенка.

Я – мама! И поэтому права.

Я – целый мир. Я – жизни возрожденье.

И я весь свет хотела бы обнять.

Я – мама. Мама!

Это наслажденье. Никто не в силах у меня отнять!

2. Але не все в цьому світі відбувається так, як нам би хотілось...

II. Повідомлення теми, мети, епіграфа до уроку.

Робота з епіграфом: учні зачитують епіграф і дають відповідь, як вони його розуміють і кого з героїв він характеризує (запис у зошиті).

Мета нашого уроку дослідити, як автор змальовує долю головного героя роману залежно від того, в які умови він потрапляє, навчитися співчувати, робити тільки добрі вчинки. І саме сьогодні разом з вами ми пройдемо сторінками «сумної книги про пригоди дитини-сироти».

III. Робота над темою уроку.

1. Слово вчителя.

У дитинстві все, що відбувається, запам'ятовується не подіями, а переживаннями. Для дитячого серця не має ні багатих, ні бідних, а є лише люблячі і байдужі, злі і добрі. Мені хочеться, щоб саме ви у Діккенса навчились непримиренності до всіх проявів зла, щоб ніколи нікого не

принижували, щоб вчилися цінувати добро, розуміти любити ближнього, як говорить одна із заповідей божих.

2. Запитання до учнів

Давайте згадаємо: під якими враженнями був написаний роман «Пригоди Олівера Твіста?»

3. «Сюжетний ланцюжок» за романом «Пригоди Олівера Твіста»

Народження, смерть матері, Олівер просить добавки їжі, втеча Олівера до Лондона, знайомство з вуличним крадієм, Феджін, Олівер вчиться красти, суд, піклування в домі Браунлоу, щасливий кінець...

4. Метод «Коло думок».

Слово вчителя.

Не дивлячись на те, що Олівер залишився сам-на-сам з жорстоким, байдужим світом робітного будинку, все ж доля посміхнулась Оліверові.

Бесіда з учнями.

- У чому полягає щастя хлопчика в ранньому дитинстві? Як з цього приводу гірко іронізує автор? (відповіді учнів)

Учитель. Як бачимо, Олівер зміг витерпіти в робітному будинку все, і життя у трунаря могло б здатися хлопчикові не таким вже й поганим. Саме насмішок над пам'яттю матері, якої Олівер ніколи не бачив і про яку нічого не знав, і не витримує хлопчик, тікаючи до столиці.

- Які почуття викликає у вас Олівер під час подорожі до Лондона? Чиї слова зігрівають його в дорозі? (відповіді учнів)

Учитель. Дійшовши до Лондона, Олівер потрапив до злочинців. Як ви думаєте, чому він довгий час не розумів, в якому середовищі знаходиться? (відповіді учнів)

- Чому Олівер втратив свідомість і захворів, коли потрапив до поліції?

5. **Слово вчителя.** В кожному виді мистецтва свій засіб вираження внутрішнього стану героїв. І якщо Діккенс зобразив душевне потрясіння свого персонажа словом, то талановиті художники змогли передати переживання своїх героїв пензлем.

Робота з картинами В. Васнецова «З квартири на квартиру», В. Петрова «Сплячі діти».

- Яким настроєм пройняті ці картини?

- Чи не нагадує вам це полотно, а саме «Сплячі діти», якийсь епізод з життя Олівера? (відповіді учня)

- Як ви вважаєте, чи можемо ми визначити, яка з думок була правильною?

- Відповідь. Ні не можемо. Чому? Бо в житті Олівера було безліч епізодів, які нагадують сюжет картини «Сплячі діти».

- А коли на вашу думку, настає світлий перелом в житті Олівера?

Учитель. Але надалі, живучи в сім'ї місіс Мейлі, хлопчик теж почувасться, як у раю.

- Чому ж він так хоче побачитись знову з містером Браунлоу?

- Чи порівнював хлопець, де жилося йому краще?

Учитель. Так, автор робить свого маленького героя щасливим, адже він того заслужив стількома роками поневірянь.

- Як ви вважаєте, чи пам'ятає Олівер зло?

6. Етап філософських роздумів.

Запитання до учнів.

- Перед вами на екрані вислови двох знаменитих людей. Як ви думаєте, яка з цих думок була більш близькою Діккенсу?
- У минулому навчальному році ми вивчали творчість таких видатних російських письменників, як Пушкін, Лермонтов. Давайте згадаймо головних персонажів їх романів.
- Пригадайте, як пояснюють автори, чому їхні герої не знаходять застосування своїм силам і який з двох наведених висловів більш близький вищезазначеним російським письменникам?

7. Фізкультхвилинка.

8. Написання сенканів.

Слово вчителя. Сьогодні ми закінчуємо вивчення роману, головний герой якого, попри все, розчулив наші серця, зробив нас хай на краплинку, але гуманнішими. Хотілося б почути ваші думки, кому із оточуючих ви б порадили прочитати цей твір?

9. Метод «Мікрофон».

«Я раджу прочитати цей твір...»

10. Метод «Кошик...»

У млинок – кидаємо те, що збентежило...

У смітник – не правильні, на вашу думку, вчинки героїв...

У валізу – те, що візьмемо у життя...

11. Підведення підсумків

Хочу подякувати всім вам за роботу на уроці. Пам'ятайте, що життя скороминує, тож треба після себе залишити якийсь добрий слід, бути людиною в повному розумінні цього слова. Поважайте батьків, поспішайте творити добро людям, говоріть частіше лагідні слова своїм рідним, близьким, знайомим.

12. Оцінювання учнів. Повідомлення оцінок за урок.

13. Домашнє завдання.

Підготуватися до контрольної роботи за темою: Ч. Діккенс «Пригоди Олівера Твіста» (різномірнева контрольна робота).